

HAYALÎ HAKİKAT

BESİM ZOGA

© / otukennesriyat

YAYIN NU: 2415
EDEBÎ ESERLER: 1207

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-498-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

Koşuyolu Mah. Mahmut Yesari Cad. Nu: 76 • 34718 Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 546 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Umay Hacıyakupoğlu

Kapak Tasarımı: Ötüken

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Çınar Matbaacılık

Baskı: Ötüken Neşriyat A.Ş.

Koşuyolu Mah. Mahmut Yesari Cad. Nu: 76
Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 546 03 50
Sertifika Nu: 49269

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik
çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı
yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz
ve yayımlanamaz.

Besim Dalgıç ZOGA: 1952 yılında İstanbul'da doğdu. İDGSA'da Sahne Dekor Tasarımı ile Sinema okudu. Cevat Çapan'dan tiyatro tarihi ile dramaturgi dersleri aldı. Çeşitli gazetelerde, yayıncılık ile reklam filmi sektörlerinde çalıştı. Daha sonra yine çeşitli reklam ajanslarında grafik tasarımı, metin yazarlığı yaptı. Kendi grafik tasarım atölyesini kurdu. Birçok kitap kapağı ile kitap tasarımının yanı sıra sektörel tanıtım filmleri de çekti. Aydın Boysan'nın *İki Nesil Bir Şehir* kitabına ek olarak *Nereye Gitti Bu İstanbul?* belgeselini gerçekleştirdi. 2005'ten itibaren *Sözcükler* dergisinde yazmaya başladı. *Kitaplık*, *Pathos*, *Söğüt* gibi edebiyat dergilerinde de hikâye, deneme, eleştiri yazdı. Hâlen belgesel filmler yapmaya devam ederken *Karar* gazetesinde kitap tanıtım yazıları yazmayı sürdürüyor.

İÇİNDEKİLER

Küçük Bir Mülkiyet Meselesi.....	11
Bir Bize, Bir Size.....	31
Kimsenin Fark Etmediği İncir Ağacı	41
Avram	49
Zaman Durmuştu Düşlerimde	53
Son Mahâlle.....	59
Tahlisiye Sandalı	65
Sofia ile Ayşe	71
Ona Asla Söyleyemedi.....	77
Bana Ait Olmayan Bir Oda	83
Nekes Hamdi	91
Yanılsama	101
Bir Editör ya da Lacancı Balıkçı.....	107
Yalıda Dört Kadın	119
T Nokta	135
Rıhtımda.....	145
Kurgu	151

KÜÇÜK BİR MÜLKİYET MESELESİ

Ufak bir yan gelir, başını sokacak, babadan kalma minik bir ev, okumak, film izlemek, resim yapmak, birkaç kadim dost ona yetiyordu. Yalıtılmış bir yaşamdan pek hoşlanıyordu. Emekli maaşı dışında ne tapu ne pasaport ne vergi ne dava ne başka bir şey; hülasa devletle ilgili hiçbir işi yoktu. Yani o olmadığını zannediyordu; beklemediği bir telefon aramasına dek... Tüm bunları “Bak başıma neler geldi geçen ay,” diye bir arkadaşına anlatıyordu.

Sabit telefonun sesiyle uyandı. Münasebetsiz bir zaman. Yılda ya bir ya da iki kere kullandığı telefonun numarasını bile unutmuştu. Muhtemelen ya pazarlamacı ya da dolandırıcıdır diye düşünüp önemsemedi. Herkes telefonun akıllısını kullanıyordu; onun da artık sabit hatlı bir telefona gereksinimi yoktu. Ancak internet hizmetini bu altyapıdan aldığı için bir türlü kapatamamıştı. Fibere ya da kabloluya geçip iptal ettirmeyi amaçladıysa da bu sadece düşüncede kalıyordu. Böylesi işler ona çok zahmetli geliyordu. Dilekçe yaz, imzala, memura ver... “Efendim hizmetimizden memnun değil misiniz? Biraz daha deneyin, siz eski müşterimizsiniz, bakın avantajlı kampanyalarımız var. ... Şuradan indirim, buradan indirim.” Ulan bu kadar senedir niye bindirdiniz öyleyse? Muhtemelen memur keirizliğinizden diye düşünecekti. İşte bunları yaşamak istemiyordu. Aklına geldikçe sinirleri bozuluyordu.

Bir müddet sonra sabit hat tekrar çaldı. “Fesuphanallah...” deyip ahizeyi kaldırdı. “Alo, buyurun?”

BİR BİZE, BİR SİZE

Ev alma, komşu al! Hoş bir atasözü. Yükleđiđi anlamın doğruluk payı yüksek. Ama bazen yanıltıcı da olabiliyor. Yaşadıklarınızı okuyunca hak vereceksiniz dostuma.

Hani mahalleye birileri gelince daha eskiler yeni gelenleri sınırlarmış ya, o misal... “Mahallemize hoş geldiniz komşu. İnşallah herkesle güzel geçinirsiniz,” filan... Bir bardak tuz, bir fincan kahve veya bir tane limon istemek gibi şeyler. Güzel bir gelenek ama tabiatıyla günümüzde pek yaşanacak bir durum değil. Mahalleler anlamını yitirmiş, apartman hayatı bu tip ilişkilerin oluşmasına izin vermiyor. Kim kime, dum duma. Ama yine de herkes bilirmiş bu tip âdetleri. Bu istekler olumlu karşılanınca hemen yeni gelenin komşuluğu onaylanır, “Burnu havada değilmiş,” deyip ilişki kurulurmuş.

Yeni komşu Gonca Hanım’da böyle bir deneyden geçmemiş hâliyle. Gonca Hanım’ın bir tasviri yok. Belki şişman, belki zayıf; sinirli, gergin, rüküş, bakımlı, sevimli, itici... Her ne hâl ise. Bu hikâyede bunların önemi yok. Artık nasıl tahayyül edilirse. Belki adı Gonca da değil, Ferhunde olmalıydı. Belki daha hoş olurdu. Bunun da önemi yok. Her şey kendiliğinden oluşmuş. Kocasıyla birlikte

KİMSENİN FARK ETMEDİĞİ İNCİR AĞACI

Naci çalan telefonunu bir türlü bulamadığı için büyük bir telaşa kapılmıştı. Hani üst düzey yöneticilere verilen cinsten, son model... Sesin sehpanın üzerinde duran günlük gazetelerin altından geldiğini fark etti. Arayanın kim olduğunu görmek için yakın gözlüğüne ihtiyacı vardı ancak gözlüğünün de kayıp olduğunu anladı o an. Münasebetsiz biriyle karşılaşmak keyifli bir günün içine edebilirdi. Fakat bu telefonla da daha çok iş yerinden bağlantı kuruyorlardı. Ancak epey zamandır da aranmamıştı. Onu unutmuşlar mıydı neydi? “Hey gidi gençlik.” Sağına soluna, ceplerine baktı. Kendi kendine söylendi... Telefon hâlâ çalıyordu. “Hay Allah, bu kadar ısrarla çalıyorsa mutlaka Rıfat Bey’dir,” diye düşündü. Rıfat Bey büyük patrondur. “Kibar adam ama sabah sabah neden arasın ki?” Daha da heyecanlandı, biraz ter bastı. Yüzü vişneçürüğü tişörtünün rengine dönüşmüştü. Gözlüğünü gece mutfak tezgâhında bıraktığını hatırladı. Telefondaki isim Rıfat Bey değil, Erhan’dı. Rahatlamıştı, “Oh be, adama ayıp olacaktı yoksa,” diye aklından geçirdi. Daha az telaşlı, “Alo Erhan-cığım merhaba, geç açtım kusura bakma.” Erhan işletme müdürüydü. Hoşbeş ettikten sonra “Hayrola bir şey mi var? Biliyorsun, Bodrum’da yazlıktayım, ama sorun varsa atlar gelirim hemen,” dedi. Erhan’ı bir müddet dinledikten sonra, kızaran yüzü birden matlaştı, grileşti. “Aa! Öyle mi?” Gecedan kalan misafir, konuşmaya kulak kabartmış

AVRAM

Apansız, sıra dışı bir ölümden bahsetmek, bunun üzerine bir olay örgüsü kurmak birçok okur için ilginçtir. Çoğu kez bu yöntem merak uyandırır. Suç hikâyelerinin başarısı büyük ölçüde buna dayanır. İyi kurgulanmış bir anlatım baştan çıkarıcıdır. Bu yazıya konu olan Avram ise nitelsiz biri. Hepimiz mutlaka ona benzer bir kişiyi tanımışsızdır.

Ona neden Avram dendiğini bilmiyorum. Onu belleğimde iz bırakmış, kendi hâlinde biri olarak hatırlıyorum. Sıradan insan serinkanlı olur. Onun da yitireceği, kazanaacağı bir şey olmadığı için bir beklentisi yoktu. Küçük küçük yaşırdı.

Ailesi farklı yörelerden göçmüş, büyük bir şehrin etrafındaki gecekondualarda barınan insanlardandı. Genellikle geldikleri kırsal yörelerin alışkanlıklarına uygun olarak evlerinin yanlarındaki küçük bahçelerde sebze meyve yetiştirirlerdi. Komşuluk ilişkileri kuvvetliydi. Herkes birbirine yardımcıydı. Nüfusun giderek artmasıyla paylaşımcı anlayışın yerini rekabetçi anlayış aldı. Yeni nesil ise kentin olanaklarını daha çok kullanmak istiyordu. Bir kısmı okuyor, bir kısmı bakkal, kahvehane gibi küçük işletmeler açıyorlardı. Çoğu ise yeni açılan fabrikalar için ucuz iş gücüydüler. Paylaşımdan, dayanışmadan yana olan bu insanlar giderek daha çıkarıcı hâle dönüştüler. Ne yazık ki ekmek küçüktü. Talep fazlaydı. Herkes ekmeğin tamamını istiyordu. Çoğu kişi için ise bunu başarmak olanaksızdı. Sınıf bilinci oluşturacak örgütlenme ise henüz yoktu.

SON MAHÂLE

“Haylaz, bu yaşı geldin hâlâ akıllanmadın! Ben sana ne dedim, erkenden gelip dükkânı açacaksın, etrafı derleyip toparlayıp temizliği yapacaksın, çayı demleyeceksin. Ah başıma nereden geldin? Belâ mısın? Hiçbir şey öğrenmeye niyetin yok senin! Rahmetli dedenden yadigârsın. Ne iyi adamdı. Mahallede en yakın arkadaşım. Dua et genç yaşta dul kalan annene. ‘Necati amca bu çocuk sersefil olmasın, bir meslek öğrensin, bir türlü okumak istemiyor, kadın başıma ne yapacağımı bilemiyorum,’ deyip teslim etti seni. Onların hatırı olmasa sille tokat döver, kıcına tekme atardım çoktan. Zaten bu işte bir gelecek yok oğlum. Herkes hazırdan giyiniyor. Ayda yılda biri gelecek de takım diktirecek. Nerede o eski günler! Bayramda seyranda ne kadar çok işimiz olurdu, yanımda çalışanlar hiç boşta kalmazdı. Sekiz-dokuz boğazı geçindirirdi bu tekne. Benim Köroğlu hâlâ o günlerden bellediği rahatlığı arıyor. Sanki bana geliyor da, ona vermiyorum!”

68’li fotoğrafçı Ercan hapishanelerde yıllarını feda etmiş, idamla yargılanmış, uzunca bir zaman yasa dışı yaşamış, dolaşmadığı kent kalmamıştı. Sonunda yargılandığı ceza maddeleri hükümsüz kalınca özgürlüğüne kavuşmuştu. Tek katlı ana evinin arsasına kat karşılığı yapılan binanın kendine kalan dükkânda baba mesleğini sürdürüyordu. Çocukluk arkadaşı Terzi Necati’nin her gün sokağa taştan çırağına söylenmesine kulak kabartırken, bir yandan

TAHLİSİYE SANDALI

Gemim limandan ayrıldı. Bu kaçınıcı liman? Modern, çok yolcu taşıyabilen kurvaziyer... Küçük bir kent büyüklüğündeki gemilerden. Dünyanın her yerinden gelen, birbirini anlamayan insanlarla dolu, sanki Babil Kulesi! *Tekvin*, 11. Bab'ta Babil Kulesi'nde önce dil birdi. Sonra tanrı herkesin dilini farklılaştırdı. İnsanları birbirinden ayıştırdı. Bütün kötülükleri pandoranın kutusu örneği bütün dünyaya yaydı. Sonra insanlara, dünyada bilmedikleri yerleri gezip görme gereksinimini fark ettirdi. Buna turizm dendi. Bu gemiler de sahiplerine çok gelir getiren turist taşıyan araçlar. Yolcularını günlerce bir limandan başka bir limana taşır. Ne yazık ki gidilen yerler özümsemeden tüketilecek. Yeni teknoloji ürünü makinelerle çekilen binlerce fotoğraf, geleceğe bir anı bırakmak amacıyla değil ki. Anılar emek ister. Belki de kimsenin geleceğe tahammülü yok. Günü yaşamak, acımasızca tüketmek... Bu bir dayatma. Kimsenin umurunda değil. İşte ben bu gemide tahlisiye sandalıyım. Görevim nadiren olsa da bir kaza anında batmadan önce gemideki yolcuları kurtarmak.

1900 başında Atlantik ötesine yolcu taşıyan süper gemiler pek ünlüydü. Okyanus arası binlerce insanı Avrupa'dan Amerika'ya götüren çok lüks gemilermiş bunlar. Zenginler, uçarılık içinde günlerce yolculuk yaparken, iyi bir gelecek umuduyla işsizleri de yeni dünyaya taşırlarmış. Bu gemilerin en bilineni Titanik; yapıldığı tarihte çok

SOFİA İLE AYŞE

“Beni hiç aramadın.”

“Nereye gittiğini bilmiyordum.”

“Hiç mi merak etmedin?”

“Kiradaydık. Küçük olsun bizim olsun diye başka uzak bir semtte bir ev alıp taşınmıştık. Sonra malum, hayat galesi herşeyden uzaklaştırmıştı hepimizi.”

“Çocuklarımızı beraber büyötmüşük, ebeleri Şirin Hanım’dı, hatırlıyor musun?”

“Sana bırakırdım büyük oğlanı zaman zaman. Her şeyi hatırlıyorum.”

“Seninle Panagia Suda, Taksiartes kiliselerinde mum yaktığımı, azizlere –sen kendi inancında dua ettiğimizi hatırlıyorum.”

“Sen de benimle Eğrikapı’dan geçip Mihrimah Sultan, Eyüp Sultan camilerine gelirdin. Oradaki türbelere mum dikerdik; kendimize, ailelerimize şans getirsin diye.”

“Ama yine de beni hiç aramadın. Yurdumuzdan başka diyarlara gönderildiğimizi bile hiç bilmedin.”

“Karmaşa dolu günlerdi, ancak bu derece ileri gideceklerini düşünemedim.”

“Neler çektik bilemezsin, dilini bilmediğim, dinimizin aynı olduğu ülkede yabancı kalmanın umarsızlığını anlamazsın.”

“Nereden bilebilirdim Sofia? Ama bilmeliydim, sen benim en iyi dostumdun.”

ONA ASLA SÖYLEYEMEDİ

Gece... Dağların zirvelerini aydınlatan gök kubbe. Rakım bin... Milyarlarca yıldız. Uzansan tutacaktıydın gibi... Bu sonsuzluk, bu bilinmezlik, kâhinler, tiranlar ne çok acı çek-tirmişlerdi! Tiranların kaderi toplumların kaderiydi. “De-ğişen bir şey yok hâlâ,” dedi kendi kendine.

O yumuşak oylumlu, alçak tepeleri bilirdi. Sarp dağlara yabancıydı. Gece gündüz demeden emrindeki mangayla on beş günden beri pusudaydılar. Aslında herkes, her şey pu-sudaydı. Şehirler, kasabalar, köyler, dereler, tarlalar... Kim-se güvende değildi.

Dağlar korur korunmak isteyeniyi. Görünmez olur insan. Gecenin karanlığında daha önce işitmediği binbir ses vahşi bir ortamda olduğunuzu asla unutturmaz. Geceyle sis hem koruyucuydu hem de kalleş. Dağlar ancak börtü böceği, kurdu kuşu öğrenene, yolu izi tanıyana, taşı gediği bilene vefalıydı. Fırtınalı denizdeki dalgalara benzercesine yalçın zirvelerde gördükleri hem şaşırtıcı hem de sarhoş ediciydi. Yazdı ama soğuğun iliklerine kadar işlediğini hissediyordu. Sarıkamış düştü aklına. Durumuna şükretti.

Üniversiteyi geç bitirmiş, yaşı ilerlemişti. Üç ay önce yedek subay çıkmıştı. Çektiği kurada orduevi çıkmıştı. Öğrenciliğinde birçok kez gözaltına alınmış, tutuklanmış, yargılanmış, beraat etmişti. Ancak yine de sakıncalıydı. Bir sınır karakoluna sürgün olarak gönderildi. O bölgede ça-tışmalarda on binlerce insan ölmüş, daha fazlası da sakat

BANA AİT OLMAYAN BİR ODA

Bir arkadaşım var. Sokakları çok sever, adeta oraya ait. Tabii çıkarılan yasayla düşmanlaştırılırsalar bile sokakta yaşayan kediler, köpekler onun dostlarıydı. Ayrıca yazar. Kitapları da var. Çalışkan ama asla yalaka değil. Hatta onu tanımayanlar, onu anlamakta zorlananların tepkilerini çekecek kadar doğrucu. Ama bu hikâye ona ait değil.

Bana ait. Ancak tüm bunlar bana göre işler değil. Sokaklardan da anlamam. Kendi sokağımın adını bile daha yeni öğrendim. Ne arkadaki ne yandaki ne de öndeki sokağın adını bilirim... Başka semtlerle de işim olmaz. Meraklısı da değilim. Ben oda insanıyım. Oda derken yanlış anlaşılmasın; bana ait olmayan küçük bir odadan söz ediyorum. Bir miktar kitap, ayaklarını uzatıp sırtını dayayabileceğin bir sergen, bilgisayar için derme çatma bir masa, boyaların, fırçaların da üzerinde durduğu bir resim sephası, hiçbir zaman hiçbir işe yaramayan alet edevat çantası, nedense atıp kurtulamadığım küçük bir dolabın bulunduğu küçük bir oda. Çöp ev değil ama zorlasam kısa zamanda bu hedefe ulaşabilirim. Odadan memnun muyum? Hiç düşünmedim. Bir özelliği yok. Kapı, pencere, dört duvar. Herkesin bildiği oda. Ne eksik ne fazla. Dağınık bir oda yani. Ama birilerinin zaaflarını düşünerek bir şeyler yazmak için de-

NEKES HAMDİ

Alışveriş ustasıydı. Usanmadan arayıp en ucuz yerleri bulurdu. Misal üzüm alacaksa, salkımları tek tek karşılaştırır, sapların en incisini, tanelerin en irisini seçerdi. Başka misal, şaraptı, rakıydı, meyve suyuydu fark etmez, tek tek kontrol edip şişelerin en dolu olanlarını alırdı. Raftaki ürünlerin tüketim ömürlerinin takibi çok önemliydi. Bu iş için özel bir defteri bile vardı. Hangi ürünün hangi tarihte indirimine gireceği, hangi markette neyin daha hesaplı olduğu, hatta nelerin ne kadar ucuzlayabileceğine dair öngörü çizelgeleri hep bu deftere titizlikle işlenmişti. Aslında satın almak içini acıttırdı. Yine de nerede bir kampanya duysa işine yarar mı diye bakmaz; artık ne varsa... Çocuklarla hiçbir bağlantısı olmasa da biberon, yüzme bilmediği hâlde şnorkel ya da hiç hoşlanmamasına rağmen beden hareketleri için envaiçeşit alet... Bir kez aldıkları arasında ev tipi yürüyüş bandı bile bu listeye girmişti. En şaşırtıcı olan şeydi: Eline para geçer geçmez Kapalıçarşı'da sarraflarda bulurdunuz onu. Alış-satış rakamları belli olan atanın, reşadın bile daha hesaplısını bulmak için girmedeği, dolaşmadığı mekân kalmazdı; eğer tatmin olmazsa orayı geçer, kenar semtlerdeki başka sarraflarda emeline nail olurdu. Döviz denilen kâğıt parçasıyorsa asla güvenmezdi. Kitap müptelâsı olmasına rağmen hayatında hemen hemen bu işe hiç para harcamamıştı. Çocukluğunda okul tatillerinde Babiali'de babasının berber dükkânında çalıştığından birçok edi-

YANILSAMA

Günlerdir aynı mekândayız, önünden gelip geçen herkese gülümsüyor ama bir benim farkında değil. Evet hep aynı gülümseme, çekiciliği de burada, boyu posu, endamıyla çok gizemli görünüyor. Hele o değirmi kalçalar, tam hayalini kurduğum biri, ah ne olurdu beni de fark etse, hoş bir bakış atsa; nerede bende o şans! Bak yine önünden geçen adamdan esirgemiyor o şuh bakışını! Adam varsıl görünüşüne rağmen belli ki hımbılın teki. Zevkine dair şüphelerim var şekerim; ne demişler, gönül bu ota da boka da... Sanki ne olurdu birkaç saatini bana ayırsa, birbirimizi tanısak, belki benden de hoşlanırsın. Eh, ben de fena değilim hani, gezdim, dolaştım, seyreyledim dünyayı, gitmediğim şehir yok, New York, Tokyo, Paris, Berlin, Londra, bu günlerde de İstanbul, sürekli seyahat, kulaklarım keskindir, yanımda konuşulanları dikkatlice dinlerim, sohbetlere katılmasam da genel kültürüm müthiştir, aslında yanımda konuşurlar ama bana pek de aldırılmazlar, bir kere Hong Kong'a gitmiştim, uzun bir seyahatti, aşına olmadığı konuşmalara önceleri zorlansam da sonra alıştım, hatta anlamaya başladım. Ne çok lehçe, ne farklı dil var. Aralarındaki incelikleri bile fark etmeye başlamıştım. Hatta değme Çince uzmanı oldum bile sayılır. Dil öğrenmek için ne kadar çok çaba gösteriliyor. Sanki öğrenince her şeye hâkim olacaksın. Sanki ana dilinle anlaşılabiliyorsun da sonradan öğreneceğin dille mi anlaşıacaksın? Öyle bir derdim hiç olma-

BİR EDİTÖR YA DA LACANCI BALIKÇI

İhtiyatlı biri değildi. Ayrıca savruktu, dağınıktı. Yine de güven vericiydi. Kendisi için olmasa da sevdikleri, yakınları için saygınlığı işe yarıyordu. Soru sormak için sorunu oluşturan nedenleri fark etmek gerekir... Sonra yöntemin ne olacak? İşte ilk soru! Diyalektik mi? Analitik mi? Metafizik mi? Materyalist mi? Ya da hiçbir mi? Soru doğruysa –doğruluğu nereden belli– cevap nasıl olsa bulunur. Beylik oldu değil mi? Sorular, cevaplar, sorular, cevaplar... Bütün mesele “to be or not to be mi?” Yaşadığımız müddetçe bu tür yaklaşımlar bolca yer tutar zihnimizde. Bir tür meşguliyet. Soru, cevap... Aslında ne anlamsız! Hezeyan, merak, korku ya da endişe diyelim. Kierkegaard varoluştaki en temel belirtinin kaygı olduğunu, gerçekte bu durumun da tüm umutsuzlukları aşmanın bir yoludur saptamasının anlamını anlamaya çalışırken ya da üstüne düşünürken, daha fazla felsefeye dalıp “Bunlar bana göre değil,” diyerek bu tarz düşüncelerden uzaklaştı. Tabiatsa basitti. Bitkiler, hayvanlar ne soru soruyorlar ne de cevap arıyorlar. Her şey kendiliğinden... Sıcak, okuduğu kitabın köşesini katlayıp kapattı. Acaba denize mi girseydi, yoksa soğuk bir şeyler mi içseydi diye düşünme fırsatı bile yakalamadan gölgesinden Bahtiyar olduğunu anladığı –buradaki ahaba– elinde iki birayla dikildi. Önce nasıl hitap edileceğin karar verememiş bir edayla kolayından “Hocam bu benden. Baktım

YALIDA DÖRT KADIN

Birinci Kadın

Yıl sonu yaklaşıyordu. Yeni zenginlerden filancanın eşi, yeni yıl partisinin yalılarında verileceği haberini aldığından beri günlerdir gözü uyku tutmamış, telaş içindeydi. Sıradan bir liseyi bitirip üstüne iki yıllık bir meslek okulundan sonra görücü usûlü evlenmiş. Evlenir evlenmez art arda bir oğlan bir kız doğurarak tipik bir ev kadını rolünü yüklenmişti. Doğrusu alımlı bir kadındı. Ama ne çare o daha dünyayı tanımadan kocası onu tanımıştı. Yani baba evinden koca evine... Kocas da sadece işini düşünen, bu anlamda da ön görüleri olan biriydi. Önce teknik lise, sonrasında mühendislik fakültesini bitirip ülkenin dört bucağında çalışmış, bakmış böyle çalışmakla olmuyor, önce küçük bir yatırımla atölye, sonra yürü ya kulum misâli daha büyük bir sistem, ihracat falan derken bir gün fabrika sahibi oluvermiş. Tabii onun bu yükselişi etrafında yeni teşekküllerin de ortaya çıkmasına, o da bunlardan yararlanarak önce işveren derneklerine kabul edilmiş, yönetim kurullarında yer almıştı. Siyasetçilere de yakınlaşmış. Tanınırlılığı arttıkça aldığı ihaleler de artmıştı. Bilinen hikâye yani... Sonuçta kurumsal başkanı olduğu firma önemli yatırımlarda boy göstermeyi başarmıştı... Yalı ise geçen yıl batan, bütün mal varlığı devlete geçen başkasından ona geçmişti. Boğaz kıyısındaki bu

T NOKTA

Onunla karşılaşması tamamen tesadüftü. O kim? Hadi T. olsun. T harfiyle başlayan isimleri sevdiğini söyleyeceğini hiç sanmayın. Hiçbir harf umurunda değildi. Neyse, yine T'ye dönelim. T zayıf kalıyorsa Bay T. ya da T. Bey ya da T Nokta diyelim. T Nokta hoşuna gitti. Bir film hatırladı. *Marketa Lazarov* Vladislav Vancura'nın romanından uyarlanmış 1967 yapımı Frantisek Vlácil'in çektiği siyah beyaz bir Çek filmi. Stalinci yönetim filmi hemen yasaklıyor. Otuz beş yıl sonra gösterime giriyor. On üçüncü yüzyılda Hristiyanlara direnen bir pagan Mikoláš kurtlarla büyümüş. Kurtlar arasında insan, insanlar arasında kurt. Kural tanımıyor; hem vahşi hem sevecen. Çok uğraştırıyor hegemonyayı. İşte söz konusu film de "Bu öykü neredeyse rastgele meydana getirilmiştir," açıklamasıyla başlıyordu.

İşte bu hikâyedeki olaylar da rastgeleydi. Hiç geçmeyecek, hiç bitmeyecek günler, haftalar, aylar... Önce her şey tuhaftı. Daha doğrusu tuhaf geliyordu. Sürekli bağırarak ciddi işler yapıyormuş gibi görünen birileri, asla tercih etmeyeceği, adını sanını bilmediği kimselerle yarenlik yapma zorunluluğu... Ama başlangıçta tuhaf gibi gelen bu duruma kolayca alışılıyor daha doğrusu kanıksanıyor. Sonra yaşanacak tuhafıklar için başlangıç yemeği gibiydi. Erteleye erteleye, kısa dönem bekleye bekleye yaşı ilerlemiş; sonunda çıkan yeni yasayla çaresizce sekiz ayı kabullemişti. Onun gibiler çoktu. Bu kabulleniş ise üstlerde

RIHTIMDA

Rıhtımda oturuyordu. Tıbbiyeden mimarlığa geçtiği, gökyüzünün grileştiği Boğaz'ın kıyısındaki okulun rıhtımında. Her şeyi aşındıran rüzgârın sesine karışan suyun rıhtıma çarpmasını, zar zor seçilen vapurdan duyulan düdüğün sesini dinliyor, uzaklara bakıyordu. Baktığı yerde bir şey yoktu. Uçuşan martılar, belli belirsiz karabataklar. O daha çok geçmişine yaptığı iç yolculuktaydı, baktığı yer oradaki uzaklardı. Aslında geçmişte yaşamaktan çok ânı yaşamaktan hoşlanırdı. Ama gittiği, dolaştığı yerler, kurduğu dostluklar bazen aklına takılırdı. O an tüm anılar Boğaz'ın akıntısı gibiydi. Beyaz patileriyle tekir kırmayı, şirin mi şirin bir yavru kedi geldi. Burnunu sürttü. O da onu sevdi. “Bu koca dünyada sen yalnız, ben yalnız. Olacak iş mi bu?” Kedi yine burnunu sürttü. Var olmak birlikteliklerde bile yalnız olmaktır; düşüncelerde, düşlerde, belki de aşklarda... Keyif ehliydi. Kadınları severdi, içmeyi, muhabbeti severdi, hayvanları severdi. Bitkileri ama çiçek veren bitkileri daha çok severdi. Onlara Klasik Batı müziği dinletirdi. Müziğin onların gıdası olduğunu söylerdi. Çalışma odasının bahçesine çeşit çeşit ağaç dikmiş, büyüdüklerini de görmüştü. Yarattığı kendi ormanı betonseverlerin hışmına uğramazlarsa kendinden daha fazla yaşayacaklardı. Doksanındaydı. Ağaçların, çiçeklerin mucizelerine hayrandı. Saygı duyulması gereken varlıklardı. Adlarını tek tek bilirdi. Doğaya bu kadar dost başka bir canlı var mıydı? Gerçek-

KURGU

Sinopsisi okuyor. Tepkisiz. Sinema okulunda yaklaşık iki yıl geçmiş. Çekim tekniği, plan, yakın plan, genel plan, çok yakın plan, 180 derece kuralı, kurgu, senaryo gibi kuramsal temel bilgileri bakış açımız değiştiriyor. Ne yazık ki perdeye yansıyan görüntülerin oluşma aşamalarını öğrenmek sinema büyüsünü de bozuyor. Dediğim gibi iki yıl geçmişti. Kısa film çekme aşamasındayız. “Nasıl çekeceksin?” diye soruyor. Ardından “Engel olmak istemem ama zorlanacaksınız,” diyor danışman hocamız. Sessiz. Boncuk boncuk bakıyor. Koca adam, koca yönetmen. Ona saygımız çok büyük... Yeni yetme bizlere bildiklerini anlatıyor. Amacı güven aşmak. Tüm saçmalıklara rağmen yön vermek, yol göstermek gibi bir savı, zorlaması yok. O da bize karşı saygılı. Bu ilk sinema okullular ileride yeni açılımlar getirecekler belki de diye umut ediyor. “Haklısınız hocam ama sonuçta kısa film. Altı ya da yedi dakika, zorlanırsa belki dokuz dakika. Uzun plan düşünmüyorum,” diyorum. “Hele plan-sekans asla diyorum. Sessiz sinema tadında olsun. Kırın şehirleşmesi, tarımın sanayileşmesi üzerine görsel bir deneme. Sizin filmlerinizi var benzer duygu taşıyan,” diyorum. “*Düğün, Gelin, Diyet*; başka filmler de var,” diyorum. “Karşıtlıkları kullanacağım,” diyorum. “Köy kahvesinde boş boş bakıp çayını karıştıran adamlar, şehrin karmaşası, trafik, gürültüsü, süssüzlükten kavrulmuş tarlalar, bacaları tüten fabrikalar, atıl bırakılmış kara sabanlar, öküzler, makineler, işçiler... Amaç